

Verksamhetsplan för FoU-Nordväst år 2010

- beslutad vid FoU-Nordvästs styrgruppsammanträde 4 december 2009

1. FoU-Nordvästs uppdrag

Målen för FoU-Nordväst framgår av grunddokument utformade 1999 samt nytt avtal om gemensam FoU-enhet, tecknad 2007 mellan de åtta kommunerna. Av detta framgår att

”FoU-Nordväst utgör en resurs och en motor för utveckling av ett kunskapsbaserat socialt arbete” (Bilaga, avtal om FoU-Nordväst 2007-05-11)

FoU-Nordvästs arbete ska bidra till ökad kompetens inom socialtjänstorganisationerna, utveckling av verksamheterna liksom ökad kompetens bland personalen genom att bistå med och utveckla olika system och instrument för uppföljning och utvärdering. Medel är forskning och utvecklingsarbete med egna och/eller externa resurser i nära samarbete med praktiken. Socialtjänstens medarbetare ska också ges möjlighet att genomföra egna praktikerprojekt.

En arbetsgrupp utsågs under våren av socialcheferna för att tydliggöra och formulera enhetens uppdrag inför 2010-talet. I avvaktan gruppens förslag påbörjade FoU-Nordväst arbetet med 2010 års verksamhetsplan i seminarieform i augusti med utgångspunkt i redan beslutade åtaganden och löpande uppgifter. Föreliggande verksamhetsplan har diskuterats av FoU-rådet 19 november 2009.

2. Budget

Intäkterna år 2010 beräknas till 3,7 milj kronor fördelat enligt följande:

- kommunavgifter (63 %)
- statliga bidrag och uppdrag från Socialstyrelsen så kallade NU-projekt
- d:o uppdrag för sju kommuner och norrortspsykiatri
- EU-fond III/Migrationsverket projekt ensamkommande flyktingbarn/-ungdomar.
- Länsstyrelsen för implementering och undersökning av BBiC

Kostnaderna för FoU-verksamheten utgörs huvudsakligen av personalkostnader, år 2010 beräknat till 80 % av totalkostnaden. Ekonomisk redovisning delas upp i projekt, där FoU-enhetens så kallade kärnverksamhet omfattar hälften (55 %) av kostnaden. Budget för alla delprojekt är balanserad med två undantag. Ett är socialpsykiatri, som finansieras via kärnverksamheten. Det andra är projektet ensamkommande flyktingbarn, där enbart del av lönekostnaden är finansierad via EU-medel, resten belastar FoU-enhetens budget. Se vidare bilaga 1.

3. Kort omvärldsanalys

Nedan belyses några frågor som rör omvärlden och dess möjliga påverkan på FoU-enheter inom socialtjänsten. För fulligare text, med fullständiga referenser, se appendix/PM 2009-11.

Socialt arbete står inför särskilt två trender - förändringar som rör samarbetet mellan olika huvudmän samt frågan om en kunskapsbaserad praktik. Båda har betydelse för hur FoU-Nordväst kan bistå kommunerna i utvecklingsarbetet.

Ska socialtjänsten öka sin samverkan eller samorganiseras med andra funktioner? Det finns flera utredningar som berör den frågan. En är *Översyn av missbruks- och beroendevården* (Kommittédirektiv dir. 2008:48) där frågan utreds om beroende- och missbrukarvård ska vara landstings- eller primärkommunal. I *Barnskyddsutredningen* (SOU 2009:68) föreslås en speciallag som innebär delat ansvar mellan socialtjänsten, landstingskommunala och barn- och ungdomsskolan. I *"Nationell strategi för insatser till personer med psykiska sjukdomar och funktionshinder"* (SOU 2006:100) anförs behov av samordning mellan socialtjänstens socialpsykiatri och öppenvårdspsykiatri. Även försörjningsstöd ställs inför ökande samarbetskrav med Försäkringskassa, arbetsförmedling, landstingskommunal primärvård och psykiatri.

Den andra frågan rör socialt arbete som en kunskapsbaserad praktik. Statlig kunskapsstyrning syftar till att socialt arbete ska baseras på evidens (SOU 2007:11, s 243). En kunskapsbaserad verksamhet antas leda till bättre resursutnyttjande och effektivare verksamhet. Socialstyrelsen och IMS är statliga aktörer. Utredningen *Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukaren* (SOU 2008:18) har lett regeringen att träffa överenskommelse med SKL – Sverige Kommuner och Landsting för genomförande av olika program.

FoU-miljöerna ses som möjliga så kallade plattformar för att implementera de modeller och/eller instrument som av statens organ har bedömts ha "evidens". FoU-Nordväst har också redan flera program som just syftar till att integrera aktuell forskning i det sociala arbetet, bland annat via olika metoder, instrument och/eller program som formulerats av statliga organ. Hittills har inget aviserats som tyder på att staten avser att stöda specifikt kommunala FoU-verksamheter. Men det är möjligt att så sker under kommande verksamhetsår. Utöver frågan om finansieringen för implementeringen växer frågan om nyttan med alla dessa ansträngningar – leder det verkligen till att det blir bättre för socialtjänstens avnämare?

4. Organisation

Även år 2010 organiseras arbetet efter områden eller "fält" – uppdelat så som det presenterats nedan under punkt 5. Strävan är att det ska finnas en senior forskare och en FoU-medarbetare knuten till varje område.

5. FoU-Nordvästs verksamhetsplanering

5.1 FoU-Nordvästs övergripande mål

FoU-frågorna ska vara levande frågor inom de åtta nordvästkommunerna. Utgångspunkten är att det sociala arbetet ska vara kunskapsbaserat med särskilt fokus på utfallet för brukaren/klienten.

Mål	Strategi/medel	Uppföljning/metod
FoU-frågorna ska vara aktuella i kommunerna	<ul style="list-style-type: none"> • Föredragning i SN/motsv minst 2 ggr/mandatperiod & kommun • Miniseminarier i lokala FoU-rådens regi minst 1 gång/verksamhetsår & kommun • Stödja & utveckla FoU-rådsledamöternas roll i kommunerna 	<ul style="list-style-type: none"> - FoU-frågor återfinns i kommunernas VP - FoU-frågorna på dagordning i ledningsgrupper & SN/motsv - att det finns fungerande lokala FoU-råd & aktiviteter i kommunerna med viss regelbundenhet
Det sociala arbetet ska vara kunskapsbaserat	<ul style="list-style-type: none"> • Strategier inom varje verksamhetsfält (se nedan) 	<ul style="list-style-type: none"> - följa upp att investeringar inom varje fält upprätthålls, t ex ASI; BBiC etc.
FoU-Nordväst ska kvalificera sig nationellt	<ul style="list-style-type: none"> • Peer-review av oberoende forskare */ 	<ul style="list-style-type: none"> - Rapport

*/ utvärderingsmetod med drag av kollegiegranskning

5.2 Socialt arbete med inriktning mot försörjningsstöd och arbetsmarknad

Anders Arnsvik, FoU-medarbetar

Ann Palm, FoU-chef

Inledning – omvärldsanalys

Idag finns kunskap om grupper som riskerar bli bidragsberoende, däremot saknas kunskap om socialtjänstens *insatser*. Strukturade insatser förekommer mer sällan jämfört med övriga områden och kunskap saknas om vilka effekter olika insatser har. Utan vetenskapligt underlag kan inget sägas om insatsers effekter. Trots detta ha inga sådana granskningar påbörjats (SoS, 2009).

Förändringar inom socialförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken som nu genomförs kommer att ha stor påverkan på försörjningsstödsarbetet (SKL). Detta ska ses som ett uttryck för arbetslinjen, den dominerande inriktningen inom både socialtjänsten och socialförsäkringssystemet, vilket också lett till samordningssträvanden i flera regioner i landet.

Socialstyrelsens arbete syftar till att stödja socialtjänsten med kunskap om aktuell forskning. Den som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Det utgör också övergripande mål för FoU-Nordväst inom detta fält.

Mål	Strategi/metod	Uppföljning/metod
Övergripande: Kunskapsutveckling/integrering av forskning och praktik i frågor som rör socialbidrag	<ul style="list-style-type: none"> • Skapa strukturer i form av <ul style="list-style-type: none"> - chefsnätverk - nätverk för handläggare - behovs- och probleminventering 	<ul style="list-style-type: none"> - minnesanteckningar - sammanställning
Skapa kunskap i kommunerna om faktorer som leder till minskat bidragsberoende	<ul style="list-style-type: none"> • 4 arbetande seminarier • 6 öppna seminarier • 1 temadag 	<ul style="list-style-type: none"> - Varje kommun redovisar hur de arbetar/arbetsrapport - enkät
Kartlägga gruppen unga vuxna med försörjningsstöd, deras behov	<ul style="list-style-type: none"> • 4 seminarier/forskningscirklar 	<ul style="list-style-type: none"> - sammanställning - rapport
Identifiera vilka specifika instrument som krävs för målgruppen unga vuxna		

5.3 Socialt arbete med vuxna, särskilt missbruk

Anders Arnsvik FoU-medarbetare

Jouko Lindgren, FoU-medarbetare

Ann Palm, FoU-chef

Inledning - omvärldsanalys

Utredningen *Översynen av svensk missbruks- och beroendevård* (S 2008:4) lägger under 2010 förslag om innehåll, ansvar och organisation av missbrukarvården inom socialtjänst och sjukvård. Utöver huvudmannaskap ska förslag lämnas om eventuella förändringar även avseende lagstiftning och författningar (SoL, HSL, LVM, LOB och LPT). Ett förändrat huvudmannaskap kan få stor betydelse för det kommunala missbruksarbetet.

2010 års verksamhet vid FoU-Nordväst syftar till att fortsätta arbetet med att skapa en *gemensam kunskapsbas* med fokus på arbetet med människor med missbruk, beroende och samtidig psykiatrisk och/eller somatisk ohälsa samt fortsatt erbjuda sammanställning av ASI-intervjuer. Temadagar och seminarier ska anknyta till översynen av missbrukarvården.

<i>Mål</i>	<i>Strategi/metod</i>	<i>Uppföljning/metod</i>
<p><i>Övergripande:</i> Kunskapsfördjupning och utvecklingsarbete inom missbruksområdet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Seminarier • Temadag 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisning seminarier - Enkät
<p><i>Projekt i samarb BC-Sthlm</i> - Gemensam kunskapsbas om människor med missbruk, beroende och samtidig psykiatrisk och/eller ohälsa</p> <p>- Förbättrad samverkan mellan huvudmännen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning i samverkan BC-Sthlm. • Arbetande seminarier • Observationsprotokoll 	<ul style="list-style-type: none"> - Före- och efterstudie/enkät - Handlingsplan för ärenden
<p>- Kommunerna ska genomföra ASI-intervjuer</p> <p>- ASI-data ska användas på aggregerad nivå</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt nätverksarbete • Lokalt uppföljningsarbete via ASI-ansvarig 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal genomförda ASI- & uppföljningsintervjuer ökar med 10 % - Sammanställning av ASI-data på lokal/regional nivå

5.4 Socialt arbete med barn, unga och familj

Åsa Backlund, FoU-forskare, Maria Gladh, FoU-medarbetare, BBiC-samordnare (vakant)

Inledning/Omvärldsanalys

I förslag till ny lag om stöd och skydd för barn och unga (SOU 2009:68) berörs behov av struktur för kunskapsutveckling, integrering av forskning och praktik samt av utvecklingsarbete inom barn- och ungdomsvården via systematisk uppföljning av barns, ungas och föräldrars erfarenheter. Behov av att underlätta för interkommunal samverkan betonas, myndigheters gemensamma ansvar för barn och unga som riskerar att fara illa samt socialtjänstens ansvar för förebyggande insatser föreslås stärkas. Kunskapsutveckling, uppföljning, samverkan och förebyggande arbete är även centrala begrepp när det gäller FoU:s arbete kring barn, unga och familj under 2010.

Mål	Strategi/metod	Uppföljning/metod
Övergripande: Kunskapsutveckling/integrering av forskning och praktik inom barn, familj och ungdomsområdet	<ul style="list-style-type: none"> - nätverksträffar - seminarier - föreläsningar 	<ul style="list-style-type: none"> - seminarier/nätverksträffar - Utvärderingsformulär vid seminarier - årlig sammanställning av nätverksarbete
Kunskapsfördjupning och utvecklingsarbete om barn placerade i familjehemsvård.	<ul style="list-style-type: none"> Nätverk för handläggare inom familjehemsvård Seminarier 	<ul style="list-style-type: none"> - 6 nätverksträffar - 2 öppna seminarier - utarbeta uppföljningsinstrument
Utveckla instrument för uppföljning, beställares och brukares värdering och utfall av familjebehandling	<ul style="list-style-type: none"> Nätverk, familjebehandlare Enkätundersökning 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 nätverksträffar - Rapport - Ett öppet seminarium
Projekt – LS-medel Implementering BBiC	<ul style="list-style-type: none"> Samordning nätverk för BBiC-utbildare och BBiC-ansvariga 	<ul style="list-style-type: none"> - 2 nätverksträffar BBiC-utb. - 3 nätverksträffar BBiC-ansv - 3 öppna seminarier
Projekt – LS-medel Blir det bättre för barnen?	<ul style="list-style-type: none"> Undersökning barnavårds utredningar före/efter BBiC. Aktgranskning och intervjuer 	<ul style="list-style-type: none"> - Rapport till Länsstyrelsen - 3 nätverksträffar - Återkoppling komrnunerna - 1 arbetande seminarium
Undersökning av implementering BBiC	<ul style="list-style-type: none"> Fokusgruppintervju 	<ul style="list-style-type: none"> - Rapport, seminarium
Forskningsprojekt - samarbete tre FoU-enheter/EU--medel A. Ökad kunskap om ensamkommande flyktingbarn B. Kartlägga barns villkor, behov C. Ökad kunskap om socialtjänstens arbete med ensamkommande barn	<ul style="list-style-type: none"> Nätverksträffar, handläggare och chefer Intervjuer med personal och barn. Insamling av statistik Öppna seminarier Återkopplingar av resultatet till kommunerna 	<ul style="list-style-type: none"> - 4 nätverksträffar - 2 öppna seminarier - Delrapport till Migrationsverket - 1 återkoppling till kommunerna
Projekt/Ekerö – LS-medel Utveckling av socialtjänstens arbete med familjer där föräldrarna är i stark konflikt	<ul style="list-style-type: none"> Inventering av målgruppen Analys, Checklista 	<ul style="list-style-type: none"> - Handlingsplan - Återkoppling & rapport - Uppföljning efter 8-10 mån

5.5 Socialt arbete med inriktning mot socialtjänstpsykiatri och psykiska funktionshinder

Katarina Piuva, FoU-forskare

Inledning – omvärldsanalys

Socialt arbete med människor med psykisk ohälsa/psykiska funktionshinder är under stark utveckling. Regeringen har under senare år haft fokus på behovsinventering, insatser samt samordning av vård och stöd till målgruppen (SOU 2006:100; 2009/10:SoU2; Prop 2008/09/193). I samtliga offentliga dokument efterlyses gemensam kunskapsbas och samsyn mellan myndigheter och vårdgivare för denna grupp särskilt utsatta individer.

Under 2010 kommer riktlinjer för psykosocialt arbete för människor med schizofreni att presenteras. Ökat samarbete med brukare och brukarorganisationer efterfrågas och bör utvecklas. Socialstyrelsen (IMS) har påbörjat ett arbete med att sammanställa information om arbetsmetoder och bedömningsinstrument för utredning och insatser för målgruppen.

FoU har för avsikt att följa den beskrivna utvecklingen samt informera och handleda socialtjänsten i frågor avseende bästa kunskap om behovsbedömning och arbetsmodeller.

<i>Mål</i>	<i>Strategi/metod</i>	<i>Uppföljning/metod</i>
<p><i>Övergripande:</i> Kunskapsutveckling/integrering av forskning och praktik inom socialpsykiatri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätthålla strukturer <ul style="list-style-type: none"> - chefsnätverk - nätverk för handläggare 	<ul style="list-style-type: none"> - Nätverk 4 ggr år/nätv. - Fortlöpande problem-inventering
<p>Kunskapsfördjupning, utvecklingsarbete</p> <p>Erbjuda stöd till kommunernas egna utvärderingar och uppföljningsarbete</p> <p>Implementering av metoder i socialpsykiatri</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2 öppna seminarier/ öppna föreläsningar •Handledning enligt överenskommelse • Stöd/handledning enligt överenskommelse 	<ul style="list-style-type: none"> - Enkät som efterfrågar kunskapsstillskott - rapport - rapport/utfallsanalys
<p><i>Projekt –SKL</i> Inventera behov - genomförd kartläggning av människor med psykisk ohälsa/sjukdom 2008/2009. I samarbete med Stockholms Universitet/KI¹</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sammanställning, analys insamlade data • Seminarier med medarbetare i kommunerna 	<ul style="list-style-type: none"> - Behovsanalys – vad behöver göras?? - Vetenskapliga artiklar
<p><i>Projekt SoS/NU!</i> Hållbart samarbete – gemensam kunskapsbas</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Utbildnings & utvecklingsarbete socialpsykiatri & norrortpsykiatri 	<ul style="list-style-type: none"> - föreläsningar, seminarier - Före/efterenkät till deltag. - utarbeta handlingsplan

¹ / Medel söks i samarbete med FoU Äldre Nordväst på bl a KI under vintern/våren 2010

5.6 Övrigt

Lokala välfärdsbokslut

- Arbetet med att sammanställa statistik om kommunerna på aggregerad nivå fortsätter och utvecklas. Sammanställning på FoU-Nordvästs hemsida under fliken ”Tabellarium”

Syfte: att erbjuda kommunerna omvärldsinformation i frågor som rör det sociala fältet över tid, för jämförelser mellan kommunerna, regioner och nationellt.

Utbildning/Handledning

- Enkätskola för kommunernas medarbetare som arbetar med egna undersökningar
- Workshop: efter avslutad ”enkätkurs” erbjuds deltagarna fortsatt handledning.

FoU-projekt

- Så kallat praktikerprojekt: Upplands Väsby: *Återfallsprevention baserad på mindfulness*. PM föreläggs styrgrupp 4 december 2009 för beslut.

Relation till fältet.

- FoU-enhetens medarbetare ska medverka i lokala FoU-caféer/motsvarande aktiviteter i kommunerna minst en gång i varje kommun under verksamhetsåret
- FoU-enhetens arbete ska redovisas i kommunernas socialnämnder/motsvarande minst en gång per mandatperiod.
- Enhetens medarbetare ska medverka i föreläsningar i nordväst- och andra kommuner

Sprida information - Hemsidan & Nyhetsblad

- FoU-Nordvästs hemsida uppdateras regelbundet bland annat med aktuell forskning via ett ”referensbibliotek” liksom ”tabellariet”, vilket erbjuder möjlighet att jämföra utvecklingen i nordvästkommunerna efter ett antal parametrar. Hemsidans adress: www.fou-nordvast.com.
- Nyhetsbladet: utges fyra gånger per år

Kontakt med andra FoU-enheter, universitet, högskolor, forskarmiljöer

- FoU-forskarna deltar i högre seminarier vid institutionen för socialt arbete /Socialhögskolan, Stockholms universitet.
- Samarbete med Socialhögskolan/SU i grundutbildningens fältförlagda tredje terminen – medverkan av FoU-rådet och kommunernas utsedda kontaktpersoner. Examensuppgift: mindre studie rörande fråga formulerad av kommunernas socialtjänst.
- Vid FoU-Välfärds och FORSAs årliga konferenser ska enhetens medarbetare presentera minst ett paper per konferens
- Enhetens medarbetare har nära kontakt med *Svenska Narkomanvårdsförbundet Region Stockholm*. Förbundet erbjuder gratis seminarier kring aktuella teman för personal inom missbruksområdet.

Regionalt FoU-råd

- FoU-enheterna i länet och representanter för socialhögskolorna samlas fyra gånger per år.

Samarbete med KSL och Beroendecentrum, Stockholm, med flera

2010 kommer Kommunförbundet Stockholms Län (KSL, regionala organet) att bjuda in länets FoU-enheter inom primär- och landstingskommunerna för att diskutera samarbete mellan FoU-enheter i Stockholms län.

6. Personal

FoU-Nordväst kommer fortsatt ha flera projektmedarbetare, varav flera deltidanställda. Följande personer förväntas vara verksamma vid FoU-Nordväst under 2010:

Tillsvidareanställda:

FoU-chef	Ann Palm	80 %
FoU-assistent	Anders Arnsvik	100 %
Administratör	Jenny Weister	60 %

Projektanställda:

FoU-forskare	Katarina Piuva	20 %	proj.anst helår 2010 (inom ram)
- ” -	Åsa Backlund	60 %	- ” - (medel ESF 50%)
FoU-medarbetare	Maria Gladh	80 %	proj.anst jan - juni 2010 (medel LS)
Projektmedarbetare	Jouko Lindgren	100 %	proj.anst helår (medel SoS/NU)

- *Ann Palm*, fil dr, leder verksamheten vid FoU-Nordväst och är adjungerad lektor vid Institutionen för Socialt Arbete/Socialhögskolan vid Stockholms Universitet.

- *Katarina Piuva*, fil dr, lektor vid Socialhögskolan/Stockholms Universitet, är anställd på deltid (20 %), dels för FoU-arbete inom socialtjänstpsykiatri, dels för att stärka enhetens utvärderingskompetens

- *Åsa Backlund*, fil dr, lektor vid Socialhögskolan/Stockholms Universitet, är anställd på FoU-Nordväst 60 % fördelat dels på studien om ensamkommande flyktingbarn 50 %, dels med utvärderingar och nätverk inom fältet Barn, unga och familj (10 %).

- *Anders Arnsvik*, socionom/masterstuderande, arbetar under 2010 dels med missbruksfrågor, dels med försörjningsstöd

- *Maria Gladh*, socialpedagog/masterstuderande vid Socialhögskolan vid Stockholms universitet, medverkar bland annat i utvärderingar av BBiC inom fältet Barn, unga och familj. Finansierad via intäkter LS.

- *Jouko Lindgren* är projektkoordinator för utvecklingsprogram/samarbetsprojekt med Beroendecentrum Stockholm rörande samsjuklighet samt svarar för utvecklingsprogrammet för Psykiatri Nordväst och socialpsykiatri i sju nordvästkommuner. Medel via SoS/NU!.

- *Jenny Weister*, fil kand, arbetar deltid (60%) som administratör med ansvar för statistiksammansättning och hemsidan, ekonomi- och fakturahantering samt seminariebokning.

Till enheten knyts via medel från LS en socialsekreterare som BBiC-samordnare på kort deltid med ansvar för samordning av utbildning och seminarier vid implementering av BBiC i nordvästkommunerna. Fil mag Tore Svendsen, lektor vid Institutionen för Socialt Arbete/Socialhögskolan, medverkar vid enheten under 2010 inom ramen för sin lektorstjänst på SU. Beviljas medel för fortsatt arbete med inventeringen inom socialpsykiatriområdet återanställs Martin Åberg, socionom, tidigare projektanställd vid enheten.

Sollentuna i november 2009

Ann Palm